

Közvetési díj helyben:
 Egész évre 3 frt
 Félévre 4 frt
 Negyedévre 2 frt
 Vidékre 1 forinttal több.

Hirdetési díj:
 Egész oldal 20 frt
 Fél oldal 10 frt
 Negyed oldal 5 frt
 Ezenfelül minden hirdetésnél 30 kr kincst. illeték fizetendő.

SZABADSÁG.

MEGJELENIK HETENKINT HÁROMSZOR:
VASÁRNAP, SZERDÁN és PÉNTEKEN.

Egyes szám ára 10 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 VII-ik kör, Virág-utca
 337. házszám.

Ugy a köziratok, mint a hirdetések ott vetetnek fel.

„Nyilttér“ sora 15 kr.

Kisebb hirdetéseknel minden szó után 5 kr és a kincstári illeték számítottatik.

Lapunk a közbeeső szombat ünnepe miatt sem pénteken, sem vasárnap nem jelenhetik meg, hanem e helyett szombaton, azaz f. hó 25-én adatik ki.

A polgári házasság Szabadkán.

Törvényhatóságunk holnap, e hó 23-án fog színt vallani, ha vajjon helyesli-e a polgári házasság mély társadalmi jelentőségű kérdése a polgári anyakönyvvezetés és ezekkel kapcsolatos vallásos és társadalmi kérdések külföldi minta szerinti megoldását.

Ennek a kérdésnek nálunk sok az elengedése. A nép Szabadkán nem tudja ezt megérteni, a papság pedig iparkodik fel nem világosítani. Nálunk azt hiszik, hogy vallását áldozta fel, a ki a papi áldás mellett a polgármesteri egybekötést is elfogadja.

Pedig dehogy így van.

Nálunk azt is hiesztelik, hogy akkor a házasságok tönkre teszik a boldog családi életet és a társadalom még mélyebbre süllyed.

Pedig dehogy igaz.

Ma a templombani házasságkötés és különösen a katolikusoknál az ebből

származtatott szentség és elválaszthatatlanság sokkal több erkölcstelenséget teremt a társadalomban mint teremthetne az alapos indokok alapján felbontható polgári házasság.

Az életből idézünk.

A házasfelek csalódnak egymásban. Egy-két gyermek is van. Nem élhetnek együtt. Szétválnak. A gyermekek, apa vagy anya nélkül maradnak, a fiatal házasfelek pedig raknak új fészket, új pár verődik össze bár a régi elválasztva nincsenek, és itt a vad házasság polgári házasság helyett, mely viszonyból a törvénytelen gyermekek csapata származik.

Es ez Szabadkán nagyon divatos. Nálunk feltűnően sok a pap nélkül kötött házasság, a mi csak csökkenne, ha törvény erőre emelkednék a polgári házasság.

Holnap közgyűlésünk van hivatva nézetének e téren kifejezést adni, s ha kellően megértik város atyáink a kérdés nagy jelentőségét, mi hisszük, hogy Szabadka sem marad a sötétségben hazánk más törvényhatóságaival szemben.

Ne féljenek attól, nem rontja az meg a társadalmat soha, a miről a művelt Európa államai tanúskodnak is

Közgyűlés előtt.

Az angol bibliatársulat utazó ügynökeivel találkoztam nemrég, ram lőcsöltek néhány szent könyvet. Minap elvettem a legvaskosabbat. Benne van az ótestamentum és az összes héber történetek és zsoltárok, nemkülönben az újtestamentum. Egy szóval az egész szentírás.

A szép bőrkötésű, arany hátnyomatú könyv 1 frt 20 kornál többre nem került. Mily szépen elfér az ó és újtestamentum egymás mellett! Ha csak kissé megfontoljuk a dolgot, arra is ráfanyalódnánk, hogy ilyen szépen megférhetne egymás mellett, akár nálunk Szabadkán is, a napi kérdést képező polgári házasság kötelező behozatala után a zsidó és keresztény metkapár hymen lánczai által egymáshoz fűzve. Nem baj, ha nem pap köti őket egybe, megtehetné ezt a mi polgármesterünk, vagy annak a helyettese.

A házasság szentség! így mondják a r. katolikusok; hát azt hiszik, hogy másnál nem az? Ott az ótestamentum, melyben a házasságot szintén szentségnek mondja ki az első vallásalapító. Hogy ez a szentség az ótestamentumban az elválasztás által nem jeleztetik örökösnek és így felbonthatatlannak, az mit sem változtat a dolgon; mert utóvégre az elválás meg van még a római katolikus egyházban is engedve, csak hogy hosszadalmas és drága mulatság. Legtisztább a házasság szentsége a gör. k. papoknál, kik ha

TÁRCZA

Ünnep előtt.*

Van még nemes gyöngy, mondom én,
 Hegyalján és Tokaj hegyén,
 Ott vannak ott a jó borok
 Hol laknak a jó magyarok.

Van drága ércz, az égre van!
 Magyarország bányáiban,
 Kemény aczél, mely fényt lövel,
 Oltárokon arany kehely.

Van tomboló mén a síkon
 Minőt ült a pün amazon,
 Ha ránk zúdul a zivatar,
 Hátan lesz millió magyar.

Van még borostyán, mondom én,
 A régi szent harc mezején,
 De most csatát ki zengene?
 A béke a kor istene.

Azért ellen, vagy jó barát
 Nyujtsd jobbod a korlátot át,
 Ne szórjatok rőt tuskókat:
 Oltások! — ez honszeretet.

Hiader
 Szerk.

* A holnap közgyűlés előtt e sorokat *okan meg-szívelhetnek.

Az indiánok.

Az Egy. Államok kormánya évek óta arra törekszik, hogy az indiánok által lakott, de nem művelt nagy földterületekből megválasztás útján elvegyen s azt a rendez településnek megnyíssa. A vásár útján bevett pénz amaz indiánok törzs részére, melytől a földterület vásároltatott, kamatozólag elhelyeztetik s a kamatból segélyeztetnek elelem, ruházat, vetőmag, gazdasági és kézi szerszámokra. A végcélja a kormánynak az, hogy az indiánokat önálló és hasznos polgárokká jegye.

A kormány a múlt évben gazdasági eszközre ügynökei útján 280,000 dollárt adott ki, ezek szállítására 145,000 dollárt és az ügynökökre 138,000 dollárt, tanítóknak körülbelül 100,000 dollárt, rendőrségre 118,000 dollárt és tolmácsokra 20,000 dollárt. A múlt évben tehát összesen a rézbőrűekre 930,000 dollárt adott ki. Időközönkénti munkáikért 40,000 dollár bért kaptak. Van az indiánok között 73 rendőrtiszt, 850 rendőr, 123 bíró, 63 tolmács, 11 írnok, 2 másoló, 2 orvos, 2 segéd orvos, 39 kovács, 29 ács és 73 különféle mesterember, tehát 1500-an vannak a kormánynál a kékkönyv-

be bejegyezve. Iskoláinkban 432-en vannak alkalmazva, mint tanítók, szakácsmosónő stb. Ezek egyenkint 145 dollár fizetést kapnak. Több indián szolgál a szövetségi katonaságnál. Az iskolákban a fiukat mesterségre és földművelésre tanítják.

Majdnem minden törzsnek más és más foglalkozásra van hajlama, pl. novajok marhatenyésztésre, kiknek nagy falkájok van juh, ló és szarvasmarhákban és ezenkívül pokróckötésre. E törzs 16—18,000 lélekből áll. A sioux törzs 20,000 főből áll s a marhatenyésztésen kívül semmi egyébgyel nem foglalkozik. A pimar törzs igen jó földműves; kitűnő buzat visz a piacra s van hajlandósága a gyümölcsé termelésre is. A moquis törzs iszonyodik a munkától. Utóbbi időkben alig lehetett egynehánynyal megkedveltetni a tuvaros-ságot.

A legtöbb indián olyan helyen lakik, a hol a nagy szárazság miatt nem is lehet a földet művelni, miért a kormány a bevizesítésre 58,000 dollárt bocsátott a biztos rendelkezésére, a melyből azonban egy jó összeg a biztos zsebében marad.

egyszer megdőltek, (persze mielőtt papokká lettek) nemcsak el nem válhatnak, de özvegyiségre jutván sem nőülhetnek meg másodszor.

No, de az egész világ nem állhat csupa gör. k. papokból, mert akkor az anyakönyvek vezetéséből és az itt fölhasználandó stempliből nem sok haszna volna az államoknak.

Azonban térjünk a napi kérdésre: kelle-e a polgári házasság?

Nekem kell, de nem úgy, a hogy az egész világnak; nekem meg van a saját magam véleménye, mely talán mások nézetével is találkozik; elmondom röviden.

A polgári házasság jó volna, ha különféle felekezettek nem kelhetnének egybe; ha nem egyenlő vallású a leendő házaspár: egyikök térjen át a másik hitére. Aztán kösse őket össze a házasság áldásával a polgári hatóság, vagy a házasság szentségével az egyház szolgálja; pap, pópá, vagy rabbi: az nekem mindegy!

A polgári házasság ily értelmű magyarázata után magától érthető, hogy a receptio mellett határozottan állást foglalok.

Megmondom miért?

A zsidó vallást, az ótestamentumot, az összes keresztény felekezetek elfogadják alapul és kiindulási pontul; mert maga Jézus mondá: nem lerontani a meglevőt, hanem azt tovább építeni jöttem.

Miért volna tehát bevett vallás azon keresztény felekezet, mely Jézus isteni eredetét nem fogadja el, mert másképp magyarázza az újtestamentumot? S miért nem lehetne recipiálni a zsidó vallást, mely ugyanezen állásponton van — de várja még most is a Messiás jöttét?

Persze e kérdésre nehéz felelni, mikor oly nagy emberek is, mint pl. Iványi István, Szabadka monographiájának megírója azt állítja, hogy a zsidó vallás kegyelemből tört!

Ez a kifejezés: „kegyelemből” nem a zsidó vallást szégyeníti és kisebbíti, hanem több keresztény felekezetet, melyeknek alapját és kiindulási pontját egy szuszra megtagadják, mi által a többi vallás is mind: „penge nélküli nyeletlen kés.”

Ez az, amiért nekem a receptio kell; ez az, amiért a receptiót nem a zsidóknak kell kérniök, hanem azt kérés nélkül meg kell nekik adni.

A harmadik kérdés szavazzunk-e holnap bizalmat a közgyűlésen a kormánynak?

Miért ne?!

Eljen a kormány! — ahogy tud.

A polgármester nyilatkozik.

Az egyik helyi lap, a polgármester hivatalos működését bírálgatván, felelevenített oly dolgokat, mik évekkel ezelőtt történtek, s közölt azokat a hírlapi cikkeket, a melyek abban az időben aktuális érdekűek is voltak. Nem tudjuk, mi volt célja a cikkek újbóli lenyomatásának, de sajátágosnak tűnik fele, hogy évekkel ezelőtt a polgármester agyonhallgatta az egész dolgot, most pedig feljajdul, védekezik, sőt sajtópert is indít.

A „nyilatkozat” így szól:

„A „Szabadkai Hírlap” f. évi márczius 18-iki számában személyem ellen intézett támadásról csak később értesültem Arcoban való tartózkodásom alatt. A cikkez-

nem mert nyílt sisakkal kilépni, hanem a névtelenség leple alatt szórja ellenem rágalmaikat. Jól tudom azonban, hogy a cikkező egy olyan egyén, aki azelőtt környezetemhez tartozott, de környezetemben nem érthette el céljait, mivel körmérő ütöttem mindannyiszor, ha a város vagyonaiban akart turkálni, s aki folyton a felett sopánkodott, hogy én olyanokat megtűrök közelemben, akik a várost károsítják. S ime most, hogy nem csak az illetőket, de cikkezőt is magamtól tisztességtől távolban tartom, cikkezőt éppen azokkal szövetkezett, a kiket azelőtt tolvajoknak nevezett és most mindannyian tolvajt kiáltanak reám, hogy a figyelmet magukról eltereljék s olyan polgármestert keresnek, aki mellett saját érdekeiket jobban kielégíthetnék vélik.

A nagyközönség jól ismeri ezen egyéneket, ismeri azoknak céljait, jellemét, nemkülönben ismeri az én tetteimet is. Ezen egyének a közgyűlés termében akartak tönkre tenni, mint ezt nagy hangon hirdették, de szégyenletesen megbuktak, mert vakondok módjára turkálnak eddig jól megőrzött becsületemben.

Az ellenem szórt rágalomokkal tehát nem foglalkozom, városunk becsületének megővése végett azonban szükségesnek láttam a névtelen cikkezőt ellen sajtópert indítani.

Arcó, 1893. márczius 16-án.

Mamusich Lázár.

Nézetünk szerint ebben a sajtópertben sem lesz valami nagy köszönet, de legalább ez is leleplezésekkel szolgálja a nagyközönségnek, mint a Szigethy-féle annak idején.

Az elég hírhed és magát tudósítói által soha felültetni nem engedő „Egyetértés” című fővárosi lap következő reánk szabadkaiakra nézve szomorú érdeklődéssel bír furcsaságot közli, mit szóról-szóra ismétlünk. Ezzel is jobban tudjuk mennyire méltó polgármesterünk arra, hogy Szabadkának s nem valami Szoboticzának első polgára legyen:

„Herr S. Mammusich Bürgermeister, Szoboticza, Ungarn. Ez az ur a szabadkai polgármester legyen, aki most Arcoban élvezi az enyhe szép tavaszt. Egy szintén ott időző hazánkfiá beküldte nekünk az arcai vendégek névsorát, melyből kitűnik, hogy Mammusich ur a külföldön nem tartja szükségesnek az alakoskodást, leveti az álarcot s Szoboticza polgármesterének vallván magát, ezzel megtagadja a magyar nemzetet s a magyar Szabadkát, melynek élére csakugyan másforma hazafit kívánánk, mint amilyen ez az idegenben tüntető szláv próféta. Felteszszük a szabadkaiakról, hogy nem fogják ezt az urat fáklyászenével fogadni, ha majd ismét visszatér közéjük.”

A tanítók fizetése a múltban és jelenben.

(Vége)

II. Szándékos felrevezetés azon állítás, hogy azon 5278 tanító fizetésének felemelése 300 frtra, az államnak 600.000 frttal több kiadást fog okozni. A kérdéses javaslat szerint sem a folyó, sem a jövő évben, de még két év múlva sem fog az állam egy krajcárral sem többet fizetni. Hiszen a javaslat 3 évi határidőt szab a felekezeteknek, a tanítói fizetések kiegészítésére. És ha az iskolafentartók addig meg nem adják a törvényes minimumot, csak akkor pótolja a hiányzó összeget az

állam. (Addig is koplalhat az a néhány ezer tanító.) Tudván azt, mily jelentékenyen őrzik felekezeteink az iskola felett gyakorolt fenhatósági jogukat, bátran állíthatjuk, hogy 3 év múlva még 100.000 frt államsegélyre sem lesz szükség. Felekezeteink nem szegények és az utolsó percben mégis csak beleharapnak a savnnyú almába.

III. Nagy tévedés azt hinni, hogy e kérdés legjobb megoldása a felekezetek segélyezésében áll. Ily intézkedés csak újabb rést ütne az 1868. évi 38. törvény-cikken mely a felekezeti iskolákat kizárja az államsegélyből. A 43. §. ugyanis tisztán kimondja, hogy a községek folyamodhatnak államsegélyért. És nemcsak, hogy a törvény ugyanezt a felekezetekre vonatkozólag nem mondja, de a 35. §., és 40. §-a csak a községi iskolák számára biztosítja a nép közös vagyonaiból származó jövedelmet, kizárván ezzel a felekezetekeket a 15. §. pedig határozottan azt mondja, hogy a menyinyiben a felekezeti iskolák a törvény kellékeinek meg nem felelnek, községeikké alakítandók át. Ha a törvény e szellemében a szabadelvűség útján egy lépéssel tovább óhajtunk haladni, a 11. §-t, mely a felekezetnek jogot ad arra, „hogy a tanítók fizetését maguk határozhatják meg,” meg kell toldanunk a kitételeit: „tekintetbe véve a jelen törvény 142. §-át.” — Minden más megoldás, de különösen a felekezeti iskolák dédelgetése, határozott viszszaesés.

Es végül IV. határozottan felrevezetés azon állítás, hogy a 600 frtos minimum kimondása megzavarná az állami háztartásban helyreállított egyensúlyt és több millióval terhelné a közoktatásügyi költségvetést. Az állam a 719 iskolájánál (1890-iki adatok szerint) működő 1241 tanítónek (rendes- és segédtanítónak) fizetés címen kiszolgáltatót 708.797 frtot. Esik ebből egy személyre átlag 271 frt. Hiányzik tehát a 600 frt minimumhoz 29 frt, azaz 35.989 frt. Ha a szabad lakás és kert értékét nem számítjuk, úgy hiányzik 74.385. Ha tehát az átlaghoz hiányzó összeget a fokozódó jövedelmek terhére írjuk és tekintetbe vesszük, hogy a segédtanítók fizetése úgy sem mulná fölül az 500 frtot, úgy a 600 frtos átlag és így a 600 frtos minimum megadása az állami iskoláknál még a jelen évben sem okozna 100.000 frtnál több kiadást. A községi és felekezeti iskolák pedig úgy sem esnek az állam terhére. A községeket — miként már említettük — 100—200 frttal több kiadás nem fogja csődbe juttatni. Az egyházak pedig óriási birtokaik jövedelméből könnyen pótolhatják a hiányzó összegeket; a menyinyiben erre hajlandók nem volnának, alakításának át iskoláik községeikké.

Az itt előadottak szomorú tények; szomorúak a tanítóra nézve, mert azt bizonyítják, hogy a tanítói hivatás megbecsülésében nagy hanyatlás állott be, s szomorúak hazánkra nézve, mert a közművelődés iránti érzék csökkenésének csalahatatlán jelei. A tanítótság ez ügyben is megtette kötelességét. A hivatásuk magaslatán álló testületek felkeresték kerületük országgyűlési képviselőjét s megkérték, foglaljon állást a kérdéses javaslattal szemben. Hiszszük, a mely tanítótestület ezt még meg nem tette, az meg fogja tenni, még mielőtt a javaslat a pártértekezletek elé kerül. És reméljük,

nem lesz képviselő, kit kerületének tanítósa ez ügyben fel nem keres. Ezzel tartozunk magunknak és ügyünknek. Kötelességünket teljesítjük ezzel, nehogy ntódaink gyámoltatlansággal szolgálalkúséggel vádoljanak.

Miként eddig, úgy ezuttal is bizalommal fordultunk a kormánynak; higgadtan, nyugodtan adtuk elő kérelmünket, nem túloztunk, de el nem hallgattuk meggyőződésünket. Nem fenyegettünk azzal, hogy az ifjúságot visszariasztjuk a pályától, mert nem kívánjuk vissza azon időket, a midőn elcsapott mesterlegények és kiszolgált altisztek kezébe volt letéve hazánk közművelődése, a jövő nemzedék nevelése. És nem fenyegettünk azzal, hogy a jövő képviselőválasztások alkalmával csak ellenzéki képviselőkre fogunk szavazni; úgy is tudja mindenki kötelességét önmaga s a Haza iránt. Ha kérelmünket meg nem hallgatják és újra kezünkbe adják a koldusbotot, kettőzött szorgalommal fogunk buzgólni, munkálkodni egyrészt azért, hogy hazánk népoktatásügyének hanyatlását megakadályozzuk, másrészt azért, hogy oly nemzedéket neveljünk, melynek több műveltsége legyen mint annak, mely tanítójának, nevelőjének, második szülőjének vele gyakorolt jótéteményét 82% krajczárnyi nagjéba becsüli!

Nagy-Becskerek.

Gockler Lajos.

Közgazdaság, ipar, kereskedelem.

Az áruszármazási bizonylatok szükségessége a svajci forgalomban. A kereskedelmiügyi miniszter ur. a szegedi kereskedelmi és iparkamarához, intézett leiratával figyelmeztetni kívánja a feleket, hogy a svajci szövetség tanácsnak mult hó 14. hozott határozata következtében egyelőre mindazon áruk, melyek Svajczban származásuk szerint különbözeti vám eljárás alá esnek, a Svajcz és Franciaország között folyamatban levő vámháboru okából származási bizonylattal látandók el a végből, hogy azok a Svajczban fennálló szerződéses tételek szerinti kedvező vám kezelésben részesülhessenek. Ilyen származási bizonylatokat, a küldő és címzett nevének és lakhelyének, továbbá az áru megnevezésének, a küldemény számának és jegyének, a csomagolás minőségének és az arucikk súlyának határozott megjelölésével, a felek megkeresésére a kereskedelmi és iparkamara hivatalból kiszolgáltatja.

Törvénykezés.

A hazárdjáték.

Az elmúlt hónapban történt, hogy rendőrségünk egyik kávéházi helyiségben M. M. F. G. és K. L. helybeli uriemberket abban a pillanatban találta megcsipni, midőn javában „aprézva“ éppen a banktartó M. M. 231 frtos kasszájával „retíralni“ akart, azonban a jelen volt rendőrbiztos megakadályozta és a pénz a helyett hogy M. M. zsebébe vándorolt volna, a rendőrség őrizete alá került. Az ez ügyben megejtett rendőri elővizsgálat után, az ügy áttétetvén a helybeli kir. bíróság, mint illetékes büntető bírósághoz f. hó 20-án tartatott benne a végtárgyalás.

A tárgyalás Subotich Gyula aljárásbíró előtt folyt, vádlottak és több tanu kihallgatása után következő ítélet hozatott:

I. r. vádlott ama védekezésének tekintetbe vétele mellett, miszerint ittás állapotban volt, — 20 frt, II. III. r. vádlottak egyenkint 50—50 frt pénzbírságban, meg nem fizetés esetén megfelelő fogház-

büntetésben marasztaltatnak. A lefoglalt 231 frt elkobozni rendeltetik. Az ugyan-csak vádolva volt kávé és főpinczér. kiket bűnössége bebizonyítható nem volt — felmentettek.

I. r. vádlott az ítéletben megnyugodott, míg II. és III. r. vádlottak felebbezés-t jelentettek be.

Derűtséget keltett a hallgatóság közt, egyik tanu kijelentése, ki midőn az eljáró bíró azt a kérdést intézte hozzá: val on ismeri-e a kérdéses játékot? Egész indignálódva kijelenté: „hogy ő határozottan minden kártyajátékban jártas.“

IRODALOM, MŰVÉSZET.

Hogy ítélnék a fő- és szék-városban a nálunk is járt muszka truppól: Népszerű hangverseny. A vidám nagytermében tegnap este számos várakozásában csalódott ember ült, kik végighallgatták a Slaviansky Nadina kisasszony vezénylete alatt álló orosz énekkart. A jeles kisasszony, mikor valami házi perpatvar miatt megszőkött apjától D'Agreffe úrtól. atyja társaságának csak csekély töredékét vitte magával. A huszonkilencz tagra leolvadt kar már a szemet sem elégíti ki. Szurtos, maszatos kis gyermekek, kopottas, foltos ruhában képezik az előtért, melynek méltó háttére a torzon-borz arcu, szakállas muszka daliák Nők, Nadina urhölgyet kivéve, nincsenek a karban. Ének tekintetében is nélkülöztük azt a sok finom izlést, melylyel d'Agreffe énekkara dicsekedett. Legszébben még a mélabus dalokat adták elő s udvariasságból az eléggé ügyesen harmonizált Rákóczy-indulót.

A Pallas Nagy Lexikonából megjelent a II. kötet első (16.) és második (17.) füzet. A díszes kiállítású és nézőzhetetlen munka két füzet az Arafale ciktől az Aristokrácia cizkig terjed, s képmellékletekkel Árva megye és Ázsia politikai térképét, az Aranka növényt és a különféle Aratógépek ábráit hozza. Képek vannak azonkívül a szöveg közt a következő cizkkekhez: Aralia, Aranka, Arany, Aranyvirág, Araszolok, Aratógépek, Archangelica, Archilochos, Areométer, Areopiknóméter, Arés, Ariadne, Aristoppanés, Aristotelés. A nagyobb cizkkek közül kiemeljük az Arany asványt, Arany János és Aristotelés életrajzait, az Aratógépek és Argentina köztársaság című cizkkek. A Pallas Nagy Lexikona XVI kötetben illetőleg 240 három—egy ives füzetben jelenik meg, és pedig kötetje (6 frt) négy havonkint, füzetje (30 kr) hetenkint. Megrendelhető a Pallas irodalmi és nyomdai részvénytársaságnál, Keckeméti-utca 6. sz. és minden könyvkereskedésben.

Az Athenaeum illusztrált magyar irodalomtörténete. Az utóbbi két évtizedben örvendatosan föllendült a magyar irodalomtörténet művelése; nagy számmal jelentek meg különböző korokról és írókról szóló tanulmányok, monografiák, sőt az egész anyagot felölelő rendszeres munkák. Csak hogy ezek tisztán iskolai használatra, amazok pedig leguagyobb részét a szakemberek számára készültek. Olyan nagyobb munka, mely a kutatások eredményeit összevonta s a kiválóbb irodalmi irányokat és írókat művelődéstörténeti keretben, a nagy közönség által is élvezhető előadásban adná, még eddig hiányzott. De hiánya régóta és nagyon érezhető volt. Ezen a hiányon fog segíteni az a diszmunka, melyet az irod. és művelődéstört. legkiválóbb szakeroinek közreműködésével Boöthy Zsolt, a nagyhívű aesthetikus szerkeszt, s melynek első füzeté most jelent meg. Bevezető cizkko az az értekezés, melyet maga a főszerkesztő a Kisfaludi-társaság egyik téli estéjén olvasott fel. A 2-ik a magyarok őskoráról, a néprajzi és régészeti legujabb eredmények felhasználásával, a 3-dik a magyar ny. eredetéről, a 4-ik a pogánykori költészetéről szól. A füzet egyszersmind valóságos remeke a nyomdai kiállításnak; a nagyszámú szöveg illusztrációin kívül gyönyörű a középkori íróbarátot ábrázoló, s 8 színben pompázó első initiale; a műmellékletek közt igen sikerült a Czwingtenger könyvének hasonmása s a Halotti Beszédnek olyan szines felvétele, melyhez hasonló hű másolatot eddig a technikai eszközök fejletlensége miatt nem is lehet tt volna készíteni. Az egész nagy mű előrajzát a következőkben adjuk: A magyar irodalomtörténet képes kézikönyvét indítjuk meg. A nagy magyar közönség számára írjuk, melynek rég szükségé van rá. De szükségé van egész nemzeti művelődésünknek is arra, a mire vállalatunk törekszik: hogy irodalmunk ismerete, szeretete, ápolása terjedjen és erősödjék. Még pedig erősödjék történeti

alapon, a melyen élünk s a mely halladásunkat is birtosítja. A magyar szellem története és hősei: nemzeti erösségünk és iskolánk. A nagy közönségnek irunk. Előtte kívánjuk megvilágítani nemzet-eszményeinket, a mint irodalmunk történetében megjelennek és fejlődnek: az ezredik év magyarjának bemutatni az ezer év magyarjának lelkét. Közönségünk ismereteit gyarapítani és rendezni törekszünk, izlését fejleszteni és nemzeti érzését erősíteni. Sem ezélunkat, sem közönségünket nem tévesztve szem elől: az irodalomtörténeti tudomány jelen színvonalin alaposság mellett előadásban nemesebb értelmű népszerűsége törekszünk. Arra, hogy könyvünket a mévelt közönség minden osztálya haszonnal és győ-rüsséggel olvashassa. A könyvet a magyar irodalomtörténet kiváló munkásainak egy nagyobb társasága írja. Így egyfelől minden egyes cizk oly szakember tollából kerülván, kinek sajátlagos tanulmányai körébe esik az illető tárgy: megbízhatóság és alapos-ság tekintetében a vállalat készültének ez a módja a legnagyobb biztosítékot nyújtja. Másfelől, kiváló ikók közreműködése által, a munka érdekes és be-esses emléke lesz irodalomtörténetirásunk jelen állá-sának. Köre: a szorosabb értelemben vett nemzeti irodalom. Tehát első sorban a költészet s mellette a tudományoknak oly ágai és képviselői, kiknek a nemzeti művelődésre jelentékenyebb és általánosabb be-folyasuk volt: szónokok, történetírók bölesekedők, nyelvészek. A tárgyalás formája lehetőleg biografi-kus lesz: munkáik kapcsolatosan mutatva be fontosabb élettrajzi adataikkal és koruktól vett és korukra gyakorolt hatásukkal. Az egyes korok történetét művelődéstörténeti bevezetések nyitják meg Ezen kívül a művelődési életnek fontosabb s az irodalommal szor-sosabban kapcsolatos mozzanatait (iskolák, könyvtá-ruk, könyvnyomtatás, hírlapirodalom, művészet) kü-lön cizkkek tárgyalják. A munka gazdag és díszes illusztrációkkal jelenik meg: külön, részint szines képekkel és a szövegbe nyomott rajzokkal. Miniatur-ák és oodexlapok, ezimrajzok, régi nyomtatványok és illusztrációk kiziratok és aláírások másolatainak arezképnek s az irodalomtörténet tekintetében em-lékezetes tájak és épületek rajzainak gazdag, hű és művészi kivitelű sora fogja díszíteni. Az egész könyv 45—50 ives fog terjedni. Két-három ives fel havi füzetekben adatik ki a folyó év március havától fog-va úgy, hogy egy év alatt az egész mű be legyen fejezve. Minden füzet ára 40 kr. A mű munkatár-sai: Alexander Berná, Angyal Dávid, Badics Ferenc (egyszersmind segédsszerkesztő), Bullagi Géza, Bayer József, Bánóczy József, E-déli Pál, Frankóczy Vil-mos, Gyulai Pál, Halin Adolf, Haraszi Gyula, Hegedűs István, Horváth Cyrill, Imre Sándor, Janosó Benedek, Kardos Albert, Kelemen Béla, Láncoz Gyula, Marezali Henrtk, Négyesy Laszlo, Péterfi Jenő, Pulszky Ferencz, Radó Antal, Rakosi Jenő, Réth-László, Riedl Frigyes, Sebestyén Gyula, Sebes-tyén Gyula (d.), Simonyi Zsigmond, Szász Károly, Széchy Károly, Szilágyi Áron, Szilágyi Sándor, Szily Kálmán, Sinynyei József (id), Sinynyei József (dr.) Takáts Sándor, Vadnay Károly, Váczy János, Zichy Antal. Feladatunkat hazafiai és művelődési szempont-ból egyaránt fontosnak érezzük. Bár érteke és sike-re is megfelelő fontosságának és jó ügyezetünknek! A mű az Athenaeum irodalmi társulat kiadá-sában jelenik meg, mely irodalmunkat csak a köz-el-múltban is jelesen szerkesztett Kezi Lexikonával, Petőfi összes műveinek első összkiadásaival, számos diszmunkaival és ifjúsági irattal gazdagította, és a mult napokban Jókai képes kiadásával, most pedig a Képes irodalomtörténettel készül gazdagítani. Mind-ezen vállalatokat közönségünk meleg pártfogásába ajánljuk.

HIREK.

— Itt a tavasz! Itt ám, de csak a ka-lendáriumban. József „teher lovon“ ruk-kolt be vasárnap, s két napon át estefelé olyan hózivatar volt városunk környékén, a milyen decemberben sem mutatkozott. A márcziusi ibolyák bevonták nyíló szir-maikat, a fakadó bimbók megálltak, — telünk van ismét.

— Hymen. Berger Sándor helybeli ke-reskedő (a Berger testvérek cég beltagja) f. hó 26-án vezeti oltárhoz Klein Garzson temesvári kereskedő leányát Malvin kis-asszonyt, a temesvári izr. templomban.

— Bajoset. Sajnálattal értesülünk, hogy Mérey Agoston főgymnásiumi tanárt sú-lyos baleset érte. Úgyanis nevezett tanár f. hó 19-én este egy házi mulatságból hazatérendő, a kapu előtt álló bérkocsiba akart szállani. A aszfalt járdán készült

